

Kommunale målsetninger for hjortevilt i Nome kommune

Innledning:

Kommunen har ansvar for verdier og interesser knyttet til friluftsliv, biologisk mangfold, trafikkproblemer, regulering av størrelsen på de ulike viltbestander og for å ivareta jaktretthavernes rettssikkerhet gjennom å fastsette forskrifter og fatte enkeltvedtak jfr. forskrift om forvaltning av hjortevilt. Dette vil danne grunnlag for utarbeidelse av bestandsplaner og oppfølging av disse.

Jaktrettshaverne har derimot ansvar for den detaljerte bestandsplanleggingen med årlige avskytningsplaner.

Rammer for den lokale forvaltningen:

Viltlovens formålsparagraf (Lov om viltet § 1) setter rammene for all viltforvaltning:

”Viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.”

Forskrift om forvaltning av hjortevilt fastsatt av DN (2012), delegerer ansvar og arbeidsoppgaver til kommunene og rettighetshaverne slik at disse får en mer sentral rolle i forvaltningen av hjorteviltet.

I bestemmelsene om godkjenning av vald og om bestandsplan, fellingstillatelse og rapportering, gir forskriften kommunen pålegg om å gjøre vedtak om målsettingen for forvaltningen av hjorteviltet. Kommunene har dermed et overordnet ansvar for regulering av størrelsen på de ulike bestandene, og skal blant annet godkjenne bestandsplanene. Grunneierne/jaktrettshaverne skal ha ansvaret for den praktiske forvaltningen gjennom bestandsplanlegging og plan for årlig avskyting. Imidlertid må rettighetshavernes forvaltningsplaner bygge på, og ta hensyn til, offentlige målsettinger.

Rettighetshavernes deltakelse i forvaltningen, og utarbeidelse av bestandsplaner skal skje på frivillig grunnlag. Kommunen vil i henhold til § 21 i forskrift om hjortevilt fortsatt kunne tildele fellingstillatelser til vald uten godkjent bestandsplan (målrettet avskyting).

Påvirkninger på biologisk mangfold, beitegrunnlag og landbruksskader.

Elgstammen i kommunen bør ligge på et stabilt bærekraftig nivå som gir mulighet til rekreasjon og næringsutvikling, innenfor rammene av det naturgrunnlaget gir. Det biologiske mangfoldet skal ikke forringes på grunn av for stor elgbestand. Videre skal elgbestanden være bærekraftig i forhold til bestandens kvalitet og i forhold til virksomheter i andre samfunnssektorer. Beitetrykket skal tilpasses slik at sommer- og vinterbeite er mest mulig optimalt for elgstammen. Det skal legges vekt på å holde beiteskader på skog og avlinger på et minimum, slik at det fortsatt vil være mulig å produsere skog av god kvalitet i kommunen.

I vintersesongen kan klimatiske forhold føre til at hjortevilt kan trekke ned i lavereliggende områder. Snømengdene og næringsøk er ofte to viktige faktorer for slike trekk.

Vilt som trekker ned i boligområder er generelt ikke ønskelig. I de tilfeller der spesielle dyr viser uønsket adferd, vil kommunen vurdere dyras videre skjebne.

Vilt som ikke lar seg jage, eller har en aggressiv adferd, og som kommer tilbake gjentatte ganger, vil bli vurdert tatt ut. Også vilt som gjør vesentlig skade på jordbruksarealer kan etter

godkjent søknad tas ut til og solgt til inntekt for kommunens viltfond. Det settes imidlertid visse vilkår for slik skadefelling.

Uttak av slike dyr skal likevel i hovedprinsippet skje innenfor jaktbestemmelsene, og av det/de jaktlag/jegere som har jaktrettighetene i området. I slike tilfeller belastes uttaket av den allerede tildelte kvote.

Storvaldene bør i sin plan ta hensyn til slike områder eller individer. I slike tilfeller bør det settes inn ekstraordinære tiltak for å løse problemene.

Valdenes struktur, størrelse og arrondering:

Nome kommune har et areal på ca 434 000daa.

All elgjakt er organisert under 9 storvald. Det er per i dag 1 jaktfelt. Totalt tellende areal er ca 426 000 daa. Det inngår da arealer fra Skien, Drangedal, Sauherad og Bø kommuner.

Storvaldene i Nome forvalter ikke en egen elgstamme, ettersom elgen i kommunen trekker både

mellom storvald og nabokommuner. Dette, sammen med variasjonene innen kommunen, gjør det til en stor utfordring å forvalte elgstammen riktig.

Det er i dag for liten kunnskap om elgens bevegelser og i hvilket omfang elgtrekkene har. Dette er viktige momenter som bør være med når fremtidig forvaltning planlegges.

Elgforvaltningen i Nome kommune bør også i fremtiden baseres på bestandsplaner jfr. forskrift om hjortevilt.

Grunneierne/jaktrettshaverne bør ha som målsetting, at det i størst mulig grad skal arbeides for åpne grenser mellom jaktfeltene etter hvert som jaktlagene fyller kvotene.

Bestandsplanområdet er ett område hvor det skal drives lik forvaltning og det må samarbeides tett for å oppnå målsetningene.

Hovedformålet med bestandsplaner er å forvalte elgstammen gjennom målrettet bestandsforvaltning i et område. Det anses som nødvendig at planen, arealmessig er så stor at en vesentlig del av bestanden til enhver tid befinner seg innenfor eget område.

Optimalt bør derfor bestandsområdene omfatte:

Kalvingsområder

Sommerbeiteområder

Parringsområder

Vinterbeiteområder

Dagens planområder vil bare delvis kunne nå disse målsetningene. Ingen av dagens storvald er for store. Det vil derfor være viktig at storvaldene ikke bare tar hensyn til de tilgrensende storvald, men også søker ett samarbeid på tvers av dagens storvaldgrenser.

Jakttider i følge forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun fra 1. april 2012 til og med 31 mars 2017.

Elg;

05.10 - 31.10

Hjort: -01.09 - 23.12

Rådyr:

10.08 - 25.09 (Bukkejakt)

25.09 - 23.12 (Rådyrjakt)

Bever: 01.10 - 30.04

Tildeling av fellingstillatelse:

Godkjente bestandsplanområder får tildelt en samlet fellingstillatelse med valgfrie dyr for hele planperioden. Det er opp til storvaldet og jaktfeltene hvordan den totale kvoten fordeles gjennom planperioden.

Endringer i bestandene:

Ved vesentlige og uforutsette endringer av bestanden i området i løpet av planperioden, kan kommunen vedta å trekke godkjenningen av bestandsplanen tilbake. Storvaldet må da enten fremme ny bestandsplan for godkjenning eller få tildelt ny fellingstillatelse, jfr. forskrift om forvaltning av hjortevilt.

Planforutsetning for hjorteviltbestanden i Nome:

“Sett elg og hjort” representerer det viktigste faglige fundament for forvaltningen av elg og hjortestammen. I tillegg vil følgende kriterier være avgjørende for tiltak og jaktuttak; fellingsstatistikker, tellinger, irregulær avgang og beiteskadesituasjon. Kommunen skal fortsatt arbeide for å bedre statistikkgrunnlaget, og gjennom dette bidra til bedre forvaltning av viltstammene.

Målsetninger for viltforvaltningen:

Hovedmål:

Nome kommune skal ha en biologisk sunn hjorteviltstamme som er bærekraftig i forhold til beitetilgang og artsmangfold i naturen og som gir lavest mulig konflikt med trafikk, andre næringer og øvrig friluftsliv. Innenfor disse rammene skal hjorteviltet forvaltes til beste for verdiskapningen i landbruksnæringen og lokale jegerinteresser.

Nome kommune skal aktivt bidra til å fremme stammeretta forvaltning av hjortevilt på tvers av kommune- og fylkesgrensene.

Det er et mål at hele kommunen fortsatt omfattes av storvald med godkjente bestandsplaner utarbeidet av rettighetshaverne.

Valdene bør ha en størrelse og arrondering som fremmer stammeretta forvaltning.

Innen valdet skal forvaltningsstrategier og jakttid være felles.

Valdet bør ha egne vedtekter som bl.a. sikrer rettighetshaverne demokratisk innflytelse på forvaltningen.

Valdet bør ha et styre som er valgt av og blant rettighetshaverne.

Kommunen ønsker god dialog med jaktrettshavere og jegere blant annet gjennom årlige fellesmøter.

Viltfondet skal brukes aktivt til å øke kunnskapen om viltet og dets leveområder, videreutvikle valdorganiseringsen, til skadeforbyggende tiltak i enkeltkulturer og ettersøk av skadet og sykt vilt.

Det er et mål å legge forvaltningen av både elg, hjort, bever og rådyr til storvaldene.

Kommunen har en målsetning om å bidra til at viltpåkjørsler reduseres. Dette gjelder både for veg og jernbane.

Grunneiere/rettighetshavere og andre oppfordres til å fremme tiltak som forhindrer at dyr oppholder seg i nærheten av veger, jernbane, kryssningspunkt og boligfelt.

Rådyr, hjort og bever:

Det er et mål om at uttaket av Rådyr, hjort og Bever blir utnyttet på en slik måte at bestandene fortsatt vil ha en biologisk forsvarlig kjønns- og aldersstruktur, og opprettholder sin naturlige genetiske variasjon.

Man bør tilstrebe en felling tvers igjennom stammen, og bestandenes beitertrykk bør tilpasses slik at verditapene ved skog og jordbruksproduksjon holdes på et akseptabelt nivå.

Elg:

Elgstammen i Nome skal ha en god kondisjon og skal utnytte beiteresursene optimalt uten at det forekommer beiteskader i inn- og utmark eller trafikkproblemer av betydning.

Ku-okse forholdet bør holdes på 1,5 - 2 kuer per okse.

Uttaket av kalv og ungdyr bør ligge på minimum 60 prosent.

Sett elg per jegerdag bør ligge mellom 0,3 - 0,5.

Slakteveker på kalv og ungdyr bør vise en stabil eller økende tendens.

Øke kalveproduksjonen fra dagens nivå som ligger på ca 0,6 kalv per ku.

Store produksjonsdyr spares.

Ut ifra trenden i sett elg og fellingsstatistikk, virker det fornuftig med et bestandsmål for elg som tilsier at stammen stabiliseres på dagens nivå, eventuelt reduseres noe, med en

avskytning på ca 100 dyr i året. Dersom beiteforhold bedrer seg, og slaktevekter og produktivitet øker kan man i fremtiden vurdere å øke stammen noe.

Dette gjelder for Nome kommune sett samlet. Det er forskjeller innad i kommunene og hvert enkelt storvald må selv se hvordan bestanden er i sitt område.

Krav til bestandsplanene

“Forskrift om forvaltning av hjortevilt” setter konkrete krav til hva en bestandsplan skal inneholde:

- Målsettinger for bestandsutviklingen.
- Plan for årlig avskytning i antall, fordelt på alder og kjønn.
- Kommunens målsetninger

I tillegg til dette bør planen inneholde:

Beskrivelse av prosessen med utarbeidelse av planen.

Beskrivelse av viltbestanden; herunder statistikk, fordeling på kjønn og alder, utviklingstrekk m.v.

Målsettinger med målbare parametre (slik at resultatet kan evalueres i forhold til målsettingen).

Hensyn til det biologisk mangfold i naturen, slik at hjorteviltstammene forvaltes slik at de ikke truer det biologiske mangfoldet i naturen.

Hensynet til andre brukerinteresser i utmarka. Storviltjakta skal utøves på en slik måte at den ikke fortrenger andre brukere av utmarka i jakttiden. Friluftsliv og bær- og soppstaking skal kunne foregå samtidig med jakta, men alle parter må vise respekt for hverandres aktivitet. Både småvilt- og storviltjegere har gjensidig ansvar og plikt til å fremme gode ordninger for samjakt.

Oppgave over totalareal og tellende areal for valdet skal vises fordelt på jaktfelt og grunneiere.

Bestandsplanområdene må ta ansvaret for å forvalte elgstammen på en faglig forsvarlig måte, og innarbeide dette i sine planer.

Planens målsetting skal samsvare med Nome kommune sin overordnede målsetting for å bli godkjent. Kommunen skal påse at planens målsetting og den planlagte avskytning samsvarer med det kommunen har vedtatt.

En bestandsplan skal godkjennes for en fastsatt periode. I Midt-Telemark har nå alle bestandsplaner samme gyldighet. Dette forenkler en del arbeid for både administrasjonen og storvaldene og det vil være lettere å samordne felles tiltak vedrørende forvaltningen. Vi kan også lettere legge felles informasjon fra ulike undersøkelser til grunn for planene.

I følge forskriften kan planperiodene være fra 3-5 år. I Midt-Telemark vil vi nå godkjenne alle planer for 3 år. Dette er fordi vi mener det er vanskelig å se lengre frem enn disse 3 årene.

Avvik fra godkjente bestandsplaner

Ved vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan, kan kommunen gå inn for å tildele dyr etter alder og kjønn, jfr. § 21 i forskrift om forvaltning av hjortevilt, slik at forutsetningen og intensjonene i planen blir oppfylt.

Ved vurdering av hva som er “vesentlige avvik”, skal følgende kriterier legges til grunn;

a) Dersom det på et gitt tidspunkt i planperioden, ikke er mulig å oppfylle kriteriene i planen, vil det regnes som et avvik.

- b)** Dersom årlig fellingsprosent ligger under 70 % skal avskytingsplan taes opp til revidering av grunneiere/jaktsrettshavere og behandles av kommunen.
- c)** Ved planperiodens slutt faller ubenyttet kvote bort. Overskridelse av kvoten ved planperiodens slutt anses som feilskytning og behandles i henhold til viltlovens § 48, dyret/ene blir inndradd til fordel for kommunens viltfond.

Det regnes aldri som avvik dersom det skytes kalv i stedet for det som er vedtatt i bestandsplan og plan for årlig avskyting.

Bestandsplanområdene plikter å følge kommunale målsetninger i uttaket vedr. alders- og kjønnsfordeling. Dersom storvalda ikke oppfyller kommunale målsetninger i uttaket, og som systematisk oppnår skjevt uttak, kan kommunen gå inn og tildele dyr etter § 21 i forskrift om forvaltning av hjortevilt. Det taes løpende hensyn til tidligere års avskytinger.

Alle felte dyr skal belastes tildelt kvote med mindre slaktet er kontrollert og vurdert som uegnet som mat. Denne vurderingen kan kun gjøres av mattilsynet eller av den som kommunen måtte bestemme. Det er i slike tilfeller viktig å kunne fremvise de nødvendige vitale organer ved forespørsel.

Storvaldene oppfordres til å selv disponere ett visst antall fellingstillatelser som skal brukes til dyr som storvaldet ønsker å premiere jaktfeltene for å ta ut (eks. kalv under ett visst antall kg).

Kommunens plan og anbefalinger skal rulleres i tråd med målsetningene i planen, og ved endringer i bestandssituasjonen. Planen kan derfor endres i løpet av planperioden.

Kommunens anbefalinger:

Det er et klart mål at vinterbestanden i størst mulig grad skal bestå av produktive dyr. For å kunne holde en høy produktivitet med god kjønns- og alderssammensetning, legges følgende virkemidler til grunn:

Elg;

Vilt- og fiskeutvalget anbefaler at okser i mellomklassen spares. Det henstilles i den anledning at okser i størrelsen 7-12 tagger fredes de neste tre år.

Det oppfordres til at store produktive kyr spares, og at avskytingen legges på unge, lavproduktive dyr. For å stimulere til dette, ønsker vilt- og fiskeutvalget å sette en vektgrense på 130 kilo for nedklassifisering av voksne dyr til ungdyr-kategorien.

Vilt- og fiskeutvalget ønsker å frede tvillingkuer og dens kalver.

Etter evaluering av siste års sett elg og fellingsresultat, vil man i Nome kommune legge opp til en tilsvarende avskytning i perioden 2012-2014 som i forrige planperiode. Det vil årlig tilsvare ca 100 fellingstillatelser.

Totalt uttak av ungdyr (kalv og nedklassifiserte dyr faller inn i denne kategori) skal være min. 60 prosent

Det skal i avskytingen max. felles 20 prosent eldre ku og max. 20 prosent eldre okse.

Bestandsplanområdene skal evaluere resultatene sine fra forrige planperiode opp mot målsetningene fra forrige planperiode. Dette skal være med i den nye bestandsplanen.

Vilt- og fiskeutvalget vil tildele bestandsplanområdene hele kvoten samlet som frie dyr, for hele planperioden. Det vil derfor være planområdenes ansvar å viderefordre kvoten til de respektive lag og år. Planområdene har også ansvar for å fordele kvoten ut på alders og kjønnskategorier til de respektive jaktlag. Disse kvotene kan overføres fra et år til et annet. Utvalget ønsker at det i sammenheng med utarbeidelse og godkjenning av nye planer også skal følge med skjema med godkjenning fra alle grunneiere/rettighetshavere.

Alle felte dyr skal belastes tildelt kvote, med mindre slaktet er kontrollert og vurdert som uegnet som mat av mattilsynet. det vil i slike tilfeller være anledning å få utstedt ny fellingstillatelse fra kommunen, mot innlevert rapport/kvittering fra mattilsynet. Bestandsplanområdene plikter årlig å sende inn fellingsrapport, sett elg-hjort skjema og evt. andre skjema som kommunen ønsker.

Hjort;

Det skal også lages bestandsplan for hjort hvis arealet er 20 ganger minstearealet. Hvis det ikke utarbeides en bestandsplan på hjort, så vil det etter § 21 bli tildelt fellingstillatelse fordelt på alder og kjønn i alle kategorier.

Rådyr;

Vilt- og fiskeutvalget i Nome ser det som positivt hvis bestandsplanområdene innlemmer rådyr i sine planer. Dette vil gi en bedre forvaltning over større arealer. Alle planområdene i Nome har bakgrunnsareal til å søke fr kvote.

Bestandsplanområdene plikter årlig å sende inn fellingsrapport.

Bever;

Vilt- og fiskeutvalget ønsker at alle bestandsplanområdene søker om fri kvote på bever. Bestandsplanområdene plikter årlig å sende inn fellingsrapport.